

VAKKUNDIG AAN HET WERK

Hogeschool Rotterdam onderzoekt re-integratieproject kwetsbare jongeren

De gemeente Rotterdam financiert sinds 2014 drie projecten om kwetsbare werkloze jongeren op de rails te krijgen. Heilige Boontjes is er een van. De re-integratieprojecten ogen veelbelovend, maar wat zijn eigenlijk de werkzame factoren? Hogeschool Rotterdam deed onderzoek. 'Zonder onderdak werkt de rest ook niet.'

TEKST: SIGRID VAN IERSEL, BEELD: DE BEELDREDAKTIE

Voorordat de onderzoekers van Hogeschool Rotterdam hun voorlopige bevindingen presenteren is er soep met brood. Plaats van handeling: Heilige Boontjes, een gezellige koffiobar in het voormalige politiebureau aan het Rotterdamse Eendrachtsplein. Je kunt hier koffie drinken van hoogwaardige bonen, afkomstig van maatschappelijk verantwoorde koffiehandelaars. Maar Heilige Boontjes is ook een re-integratieproject voor werkloze jongeren die afstand willen nemen van hun verslaving, detentieverleden of leven op straat. Wat is het effect van deze Rotterdamse aanpak?

WARM BAD

De jongeren volgen bij Heilige Boontjes een leerwerktraject van vijftig weken waarin zij worden opgeleid tot koffiemand, barista en distributeur. Persoonlijke presentaties op de Facebookpagina van de koffiobar leveren niet alleen honderdvijftig virtuele duimpjes op, maar ook bemoedigende opmerkingen als: ga voor je droom! De elf begeleiders moeten contact maken met de jongeren, structuur bieden en hen voor lange tijd aan zich binden. "Zij moeten de wereld van de jongeren goed kennen", benadrukt initiatiefnemer en jongerenwerker Rodney van den Hengel. "Ze hebben zelf ook het een en ander meegemaakt, waardoor ze als rolmodel fungeren. Ze laten zien: je hebt een lastige start gehad, maar net als wij kun je er wat van maken." Door zijn turbulente achtergrond weet Van den Hengel wel raad met

jongens die de spelregels negeren. "Als iemand mij om drie uur 's nachts belt over het rooster, bel ik hem de volgende nacht om drie uur terug. En iemand die het systeem bespeelt, laat ik gerust vijftig uur werken. Dat is het mooie van een leerwerkomgeving. Alles hier is erop gericht om mensen tot inzichten te brengen."

De begeleiding is intensief en langdurig. "De jongens komen hier in een warm bad en er is altijd iemand die met hen meedenkt. Heeft iemand geen huis, dan krijgt dat eerst aandacht. Zonder onderdak werkt de rest ook niet." De aanpak is veelbelovend, maar is die ook effectief? Dat is niet zo makkelijk na te gaan. Veel kwetsbare jongeren kampen met problemen als schulden, een gebrek aan zelfvertrouwen en weinig sociale steun. Wat is in zo'n 'blend' aan factoren precies het werkzame bestanddeel? De gemeente Rotterdam heeft Hogeschool Rotterdam gevraagd precies dat te achterhalen. Gaat het om een goede intake of zijn kleinschaligheid en goede begeleiding belangrijker? En wat is de invloed van de persoonlijkheid van de begeleiders?

SUCCESSFACTOR

Voor cijfermatig onderzoek naar de genoemde factoren zijn projecten als deze te kleinschalig, legt onderzoeksleider Paul van der Aa uit. Het onderzoek is daarom anders aangepakt. In bestaande studies naar aanpakken van jeugdwerkloosheid is gekeken naar wat precies de werkzame factoren zijn en wat naast uitstroom de relevante veranderingen zijn. Denk

Rodney van der Hengel (links) en onderzoeker Paul van der Aa (vierde van links) bij Heilige Boontjes in gesprek over de onderzoeksresultaten.

aan verheldering van levensdoelen, je eigen positie in de samenleving ontdekken, meer zelfvertrouwen, het ontwikkelen van vaardigheden en het vergroten van vertrouwen bij werkgevers. Van der Aa: "Allemaal elementen waarop je in een project invloed kunt uitoefenen." Het onderzoeksteam heeft de resultaten van het literatuuronderzoek vergeleken met de bevindingen uit interviews met betrokken jongeren, uitvoerders en werkgevers. De resultaten bleken goeddeels te overlappen. Zo bevordert het groepsgewijze karakter van het re-integratieprogramma – de jongeren ondersteunen en motiveren elkaar – de uitstroom. De soortgelijke achtergrond van de deelnemende jongeren draagt hieraan bij. Ook de herkenbare achtergrond

van de begeleiders blijkt een werkend bestanddeel. Het maakt hen geloofwaardig, waardoor zij de jongeren weten te binden. Daarbij maakt de kleinschaligheid van de groepen het mogelijk om de deelnemers individuele aandacht te geven. Heilige Boontjes kent nóg een succesfactor: het werk sluit aan bij de motivatie van jongeren. Ze vinden het cool om in een koffiobar te werken. Verder helpt het dat het project zich direct richt op de vraag van werkgevers en dat de jongeren langdurig begeleid worden. "Dat laatste hebben zij echt nodig, in plaats van korte en snelle trajecten", zegt Van der Aa. "Subsidiegevers moeten niet gaan voor de korte klap maar een investering doen voor de lange termijn."

* Download het onderzoeksrapport 'Fundament. Een onderbouwing van drie Rotterdamse aanpakken voor activering richting werk of school van kwetsbare werkloze jongeren' van: www.hogeschoolrotterdam.nl (zoekterm: onderzoeksproject Fundament 2017). Ga voor meer informatie over Vakkundig aan het werk naar de websites van Divosa, VNG en ZonMW.

Tip voor gemeenten

Gebruik deze onderzoeksresultaten om het aanbod van beschikbare programma's voor kwetsbare jongeren te beoordelen op effectiviteit. Heeft een programma genoeg mogelijkheden om de werkzame factoren daadwerkelijk in te zetten? Helpt de context van het programma om de gewenste resultaten te boeken? Als bijvoorbeeld bij een project de vraaggerichtheid van werkgevers niet geregeld is, dan heeft een interventie voor de uitstroom naar werk weinig zin.

Vakkundig aan het werk

Wat werkt nu echt bij interventies in het sociaal domein? Welke re-integratiemethode is effectief en welke niet? En wat is de beste manier om armoede te bestrijden? In het meerjarige kennisprogramma Vakkundig aan het werk werken VNG, Divosa, UWV, ZonMW en de ministeries van SZW en VWS samen om wetenschappelijk gefundeerde antwoorden te krijgen op dit soort vragen. Doel is nieuwe wetenschappelijke kennis te ontwikkelen waarvan de gemeentelijke uitvoeringspraktijk kan profiteren bij de ontwikkeling van effectieve dienstverlening aan de burger.